

Rause og inkluderende fellesskap i psykisk helsearbeid

“Jeg føler meg sett og verdsatt, og kan se og verdsette andre”

(Isebell – UngInvest AIB, 4. mai 2023)

Ottar Ness

Email: ottar.ness@ntnu.no

Tlf: 90 12 53 12

Web: www.ntnu.no/ipl/welfare

WellFare

Nordisk forskningssenter for livskvalitet og sosial bærekraft

 NTNU

Bakgrunn: Hodebry

(for Jonas, og for oss alle andre...?)

- **Folkehelseproblemer og utenforskap tapper samfunnet for store ressurser** (FHI, 2019; WHO, 2019)
- **Studenters helse og livskvalitet (framtida vår!) er truet** (Shot, 2022)
- **Det blir stadig større sosiale forskjeller mellom oss** (Dahl, 2014; Marmot, 2020)
- **Alt for mange barn får en dårlig start på livet** (FHI, 2018; WHO, 2019)
- **Familiestrukturer er endret** (Lorås & Ness, 2019; FHI, 2018)
- **“Flokken” er i oppløsning** (Guribye, 2018; Prilleltensky, 2020)
- **Samfunnet er ikke godt nok rigget for å håndtere kompleksitet** (Loeffler & Bovaird, 2021; Torfing, Sørensen & Røiseland, 2019)
- **Velferdsstatens bærekraft er under press** (Halvorsen & Strøm, 2021; Heimburg & Hofsstad, 2019; Loga, 2018)
- **Deltakelse i og tillit til demokratiet er truet** (Ansell & Torfing, 2021; OECD, 2020; Pestoff, 2019; Tortzen, 2020)
- **Kloden vår brenner og global oppvarming truer oss alle** (FN, 2021; ICCP, 2021)

“Et menneske blir et menneske gjennom et annet menneske.
Det finnes ikke noe dem og oss.
Vi er sammen, har noe sammen, vi gjør det sammen”

- Desmond Tutu

Marginalisering og utenforskap: Etisk-, sosialt- og økonomisk bærekraftsproblem

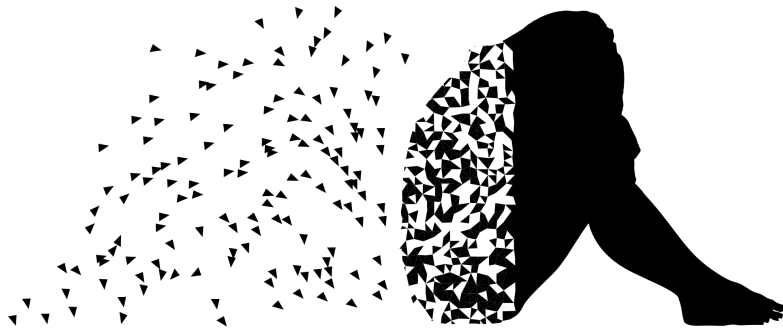
- Ca. 20 prosent fullfører ikke videregående skole
- De langsiktige samfunnsøkonomiske kostnadene ved utenforskap fra arbeidslivet for denne gruppen er beregnet til **73 milliarder kroner per år** (tapte arbeidsinntekter, stønader/overføringer, tidlig død).
- I tillegg kommer samfunnsøkonomiske konsekvenser pga. lavere livskvalitet, dårligere helsetilstand, økt kriminalitet og redusert demokratisk og sosial deltakelse.
 - Referanse: [Marginalisering og utenforskap \(Oslo Economics, OsloMet & Ginnungagap på vegne av Barne- og familiedepartementet, 2021\)](#)

«The twin sister to loneliness is uselessness»

(Cormac Russell, 2020)

Når mennesker ikke blir regnet med som en likeverdig deltaker, blir de gjerne syke. Eller sinte.

(Klyve, 2016; Wilkinson & Pickett, 2019)

**For de som ikke hører musikken,
Så ser danseren gal ut**
- Nietzsche

Foto: Elin Iversen

<https://www.instituteofhealthequity.org/resources-reports/rapid-review-of-inequalities-in-health-and-wellbeing-in-norway-since-2014>

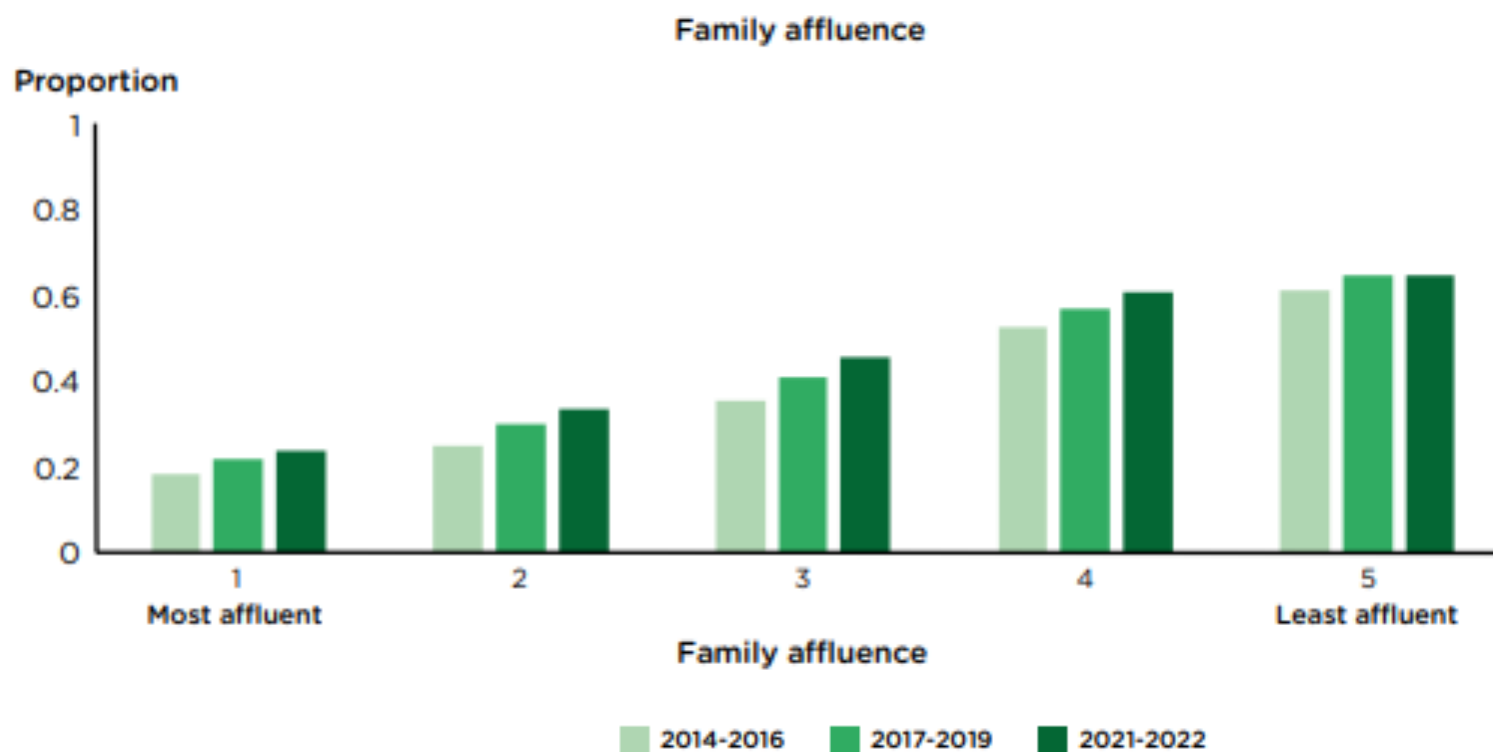

**RAPID REVIEW OF INEQUALITIES
IN HEALTH AND WELLBEING
IN NORWAY SINCE 2014**

Sosiale forskjeller i opplevelse av ensomhet

Figure 2.15 Proportion of secondary school children who feel lonely by sex, lower and upper secondary and family affluence, 2014-16 to 2021-22

**(B1) GIRLS,
LOWER
SECONDARY**

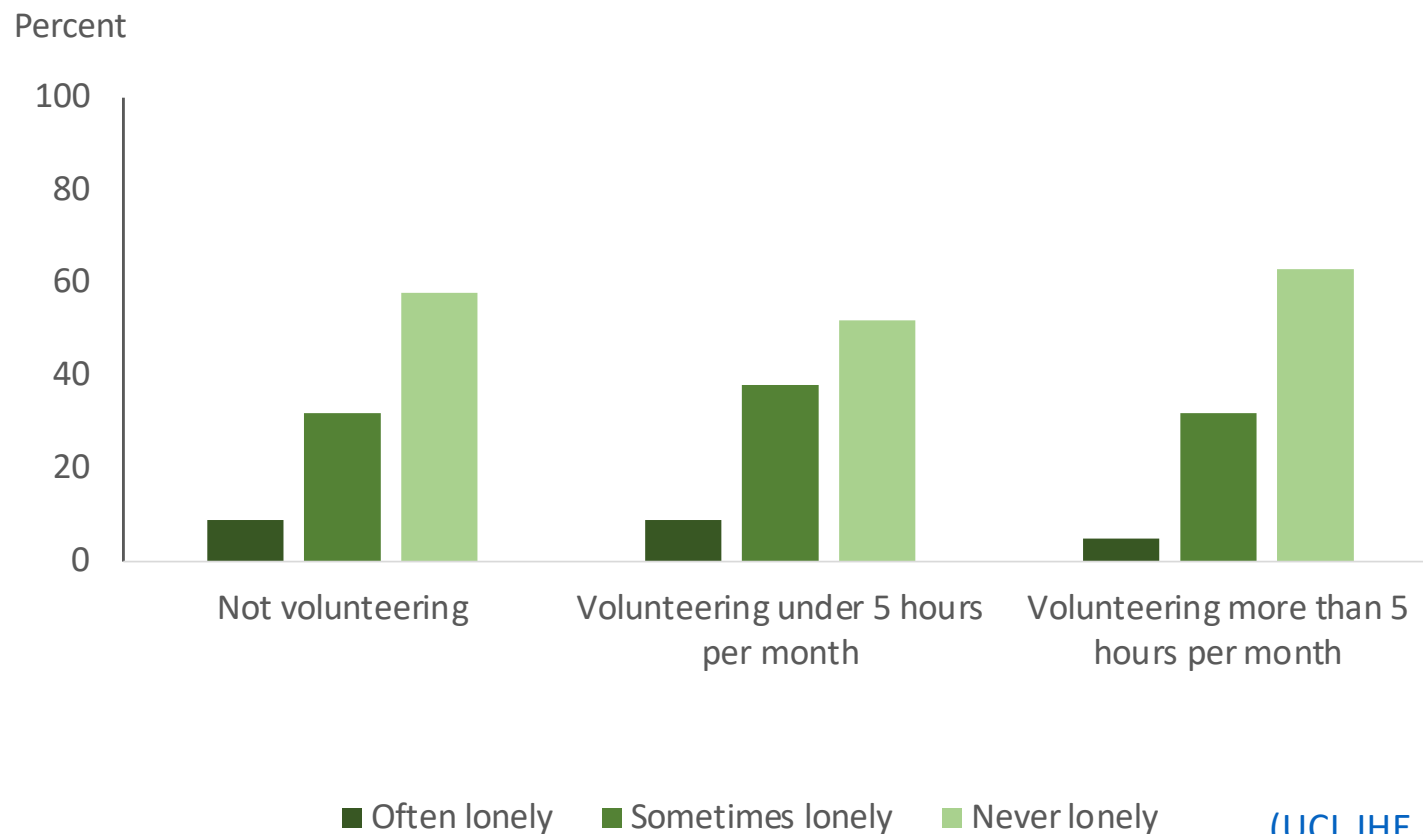
Kilde: Ungdata

Note: Based on responses "Been affected quite a lot/a great deal"

Source: Young Data (29)

Fordeling av opplevelsen av ensomhet etter tid brukt på frivillig arbeid, 2021

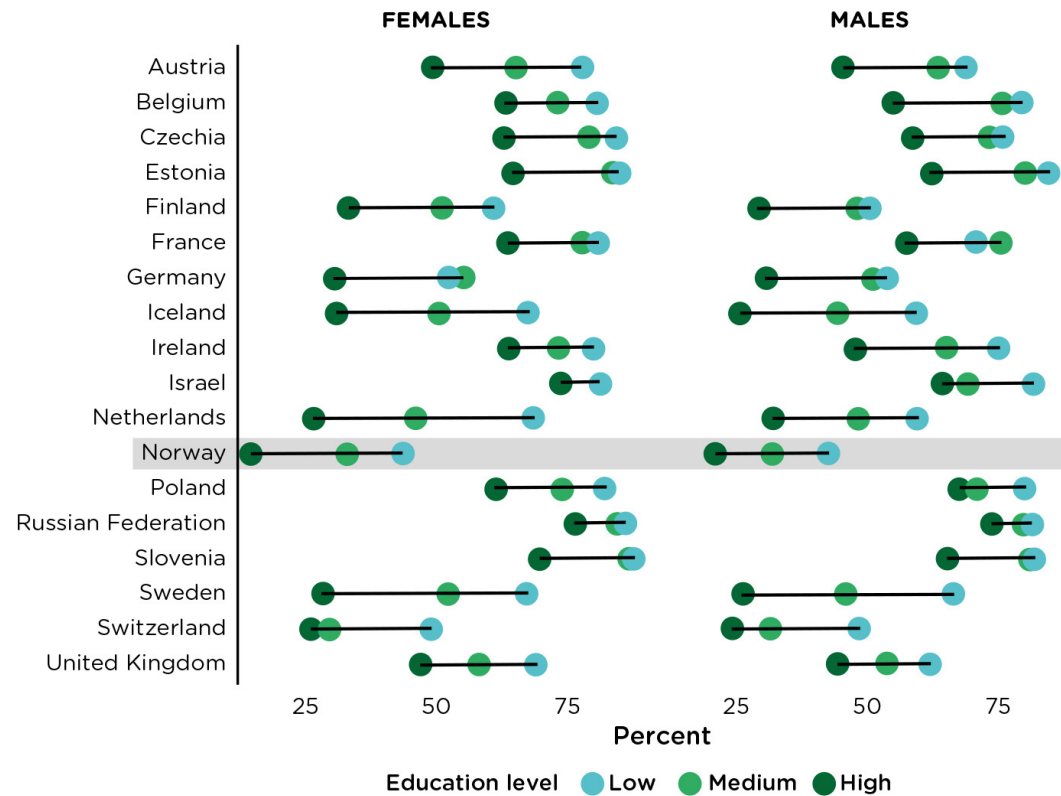
Tilgang til støttende sosiale nettverk er ulikt fordelt i befolkningen og følger en sosial gradient.

[\(UCL IHE & WellFare NTNU, 2023\)](#)

Sosiale forskjeller i demokratisk deltakelse og politisk påvirkning

Figure E.14 Percent reporting an inability to influence politics by level of education, 2016

(UCL IHE & WellFare NTNU, 2023)

Personer med psykiske helse- og rusproblemer har fått det verre

- Lever opp til 35 år kortere enn gjennomsnittet
- Ca 30 % har lite eller ingen kontakt med sosiale nettverk, er isolerte eller har marginalt med relasjoner rundt seg
- 60 % beskriver at de har få eller ingen meningsfulle aktiviteter
- 17% er hjemløse
- Svært få er i arbeid

[\(UCL IHE & WellFare NTNU, 2023\)](#)

Marmot's åtte prinsipper

Mål som dekker de viktigste påvirkningsfaktorene:

- Gi alle barn en best mulig start på livet
- Sette alle barn, unge og voksne i stand til å maksimere sitt potensial og ha kontroll over sine liv
- Skape et rettferdig arbeidsliv og gode jobber for alle
- Sikre en helsefremmende levestandard for alle
- Skape og utvikle helsefremmende og bærekraftige steder og lokalsamfunn
- Styrke rollen til og virkningen av sykdomsforebyggende innsatser
- Håndtere diskriminering, rasisme og dets konsekvenser
- Fremme miljømessig bærekraft og rettferdig fordeling av helse samtidig

Aktører som kan bidra betydelig i arbeidet

- **Frivillig sektor** (og sivilsamfunnet) bør være en likeverdig partner i arbeidet med å utjevne helseforskjellene.
- **Helsesektoren** har et stort potensial når det gjelder å bedre forholdene som påvirker helse og ulikhet.
- **Næringslivet** kan sikre gode forhold for egne ansatte, kunder og lokalsamfunn og inngå i partnerskap med andre sektorer.
- **Offentlige tjenester** er en viktig partner når det gjelder å bedre forholdene som har betydning for helse og ulikhet.
- **Lokale myndigheter** kan ta større ansvar for utjevning av helseforskjeller.

[\(UCL IHE & WellFare NTNU, 2023\)](#)

Deltakelse påvirker livskvaliteten og samfunn ... og vice versa

- En studie har sett på livskvalitet i 28 europeiske land. Di Martino og Prillettensky (2020) konkluderer med:
 - Et lands **sosiale kapital** (styrken i familieforhold, sosiale nettverk, tillit til institusjoner) har størst innvirkning på livskvaliteten.
 - Et lands **sosiale rettferdighet** (tilgang til velferd og likeverdige vilkår for samfunnsdeltakelse) har nest størst påvirkning på befolkningens livskvalitet.

...Har vi glemt at relasjoner er avgjørende?

- Forskerne konkluderer med at det mest oppsiktsvekkende funnet i litteraturgjennomgangen på tvers av problemstillingene er **hvor fremtredende relasjonelle utfordringer** er blant unge NEETs.
- Tiltakene som er satt inn har hatt liten effekt og man kan lære lite av dem.
- **Relasjoner ser også ut til å være en nøkkel** i å gi god oppfølging til de unge, i form av fleksibel, oppsøkende oppfølging og hjelpere som evner å få en naturlig kontakt med de unge.
- Det relasjonelle aspektet bør løftes frem som en grunnleggende forståelse i videre forskning på de unge i NEET-kategorien, og i utviklingen av nye tiltak.

Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET)

En analyse av unge i NEET-kategorien

Forfattere:

Tonje Fyhn, Rebecca Lynn Radlick, Vigdis Sveinsdottir

Rapport 2-2021, NORCE Helse

Kommunen er et fellesskap, et sted og en organisasjon

- Livene våre leves i nettverk av relasjoner
- Vi vil alle, i ulik grad, veksle mellom å være en som trenger hjelp, til å være en som står nær noen som trenger hjelp
- Disse relasjonene og nettverkene er en del av løsningen, og utgjør vesentlige ressurser i utvikling av en bærekraftig velferd.

Heimburg, Ness & Storch, 2021

Sentrale forhold som bidrar til at mennesker kan leve et liv de verdsetter

- Amartya Sen og Martha Nussbaum

KAPABILITETER TIL DET GODE LIV

ARBEJDE/LÆRING

SUNDHED/VITALITET

LOKALSAMFUND

RELATIONER

Cottam, 2018, s. 84

Livskvalitet i lokalsamfunnet og i fellesskapet

personlig	relasjonell	kollektiv
		
Opplevelse av verdighet, kontroll over eget liv, helse, livskvalitet, livsmestring, kompetanse, optimisme, håp og selvfølelse	Sosial støtte, følelser, tilknytning, tilhørighet, samhold, samarbeid, solidaritet, respekt for forskjellighet og demokratisk deltakelse	Økonomisk sikkerhet, sosial rettferdighet, lik og tilstrekkelig tilgang til utdanning og helsetjenester, trygghet og lav kriminalitet, tilfredsstillende bolig og bo-miljø, sosial infrastruktur (f.eks. aktiv og kollektiv transport, parkområder og levende nabolag) og rent miljø

Figur 1.1 Modell for livskvalitet i lokalsamfunn, basert på Totikidis og Prilleltensky (2006), oversatt til norsk (illustrasjoner © LDDesign/Shutterstock, © Bowrann/Shutterstock)

Hva støtter og hindrer recoveryprosesser?

(Ness, Borg & Davidson, 2014)

Støtter

- Meningsfullt hverdagsliv
- Fokus på styrker og fremtid
- Re-etablere et sosialt liv og støttende relasjoner

Barrierer

- Støtten eller hjelpen er ikke person-orientert
- Komplekse, fragmenterte og ukoordinerte tjenester.

Når vi styrker vårt «sosiale immunforsvar» gjennom nettverk og sosial støtte

... ER VI LYKKELIGERE OG
MESTRER LIVET BEDRE

... TÅLER VI KRISER OG
BELASTNINGER BEDRE

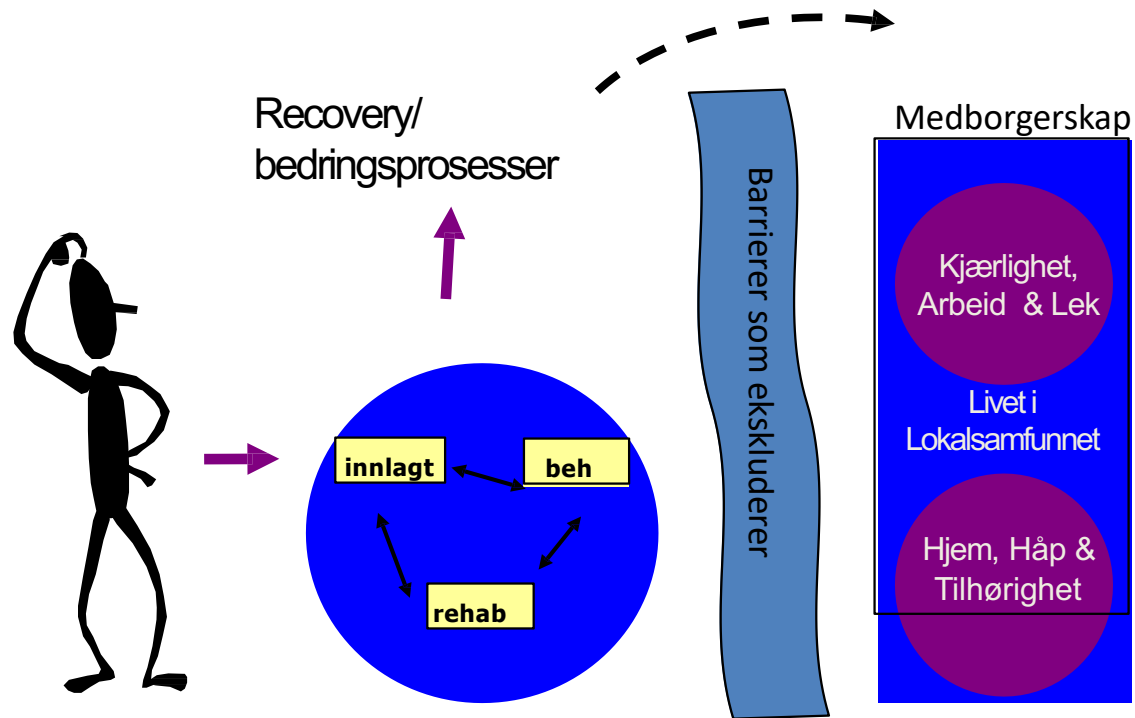

... BLIR VI SJELDNERE SYKE
OG TÅLER SYKDOM BEDRE

Bowers, Strelitz, Allan & Donklin, 2012; Morrison, Pikhart, Ruiz & Goldblatt, 2014; Putnam, 2000; Taylor, 2010; Shonkoff, Boyce & McEven, 2009; Diener & Fujita, 1995; Diener & Seligman, 2002; Shonkoff & Garner, 2012; Cobb, 1976; House, Landis & Umberson, 1988; Reblin & Uchino, 2008

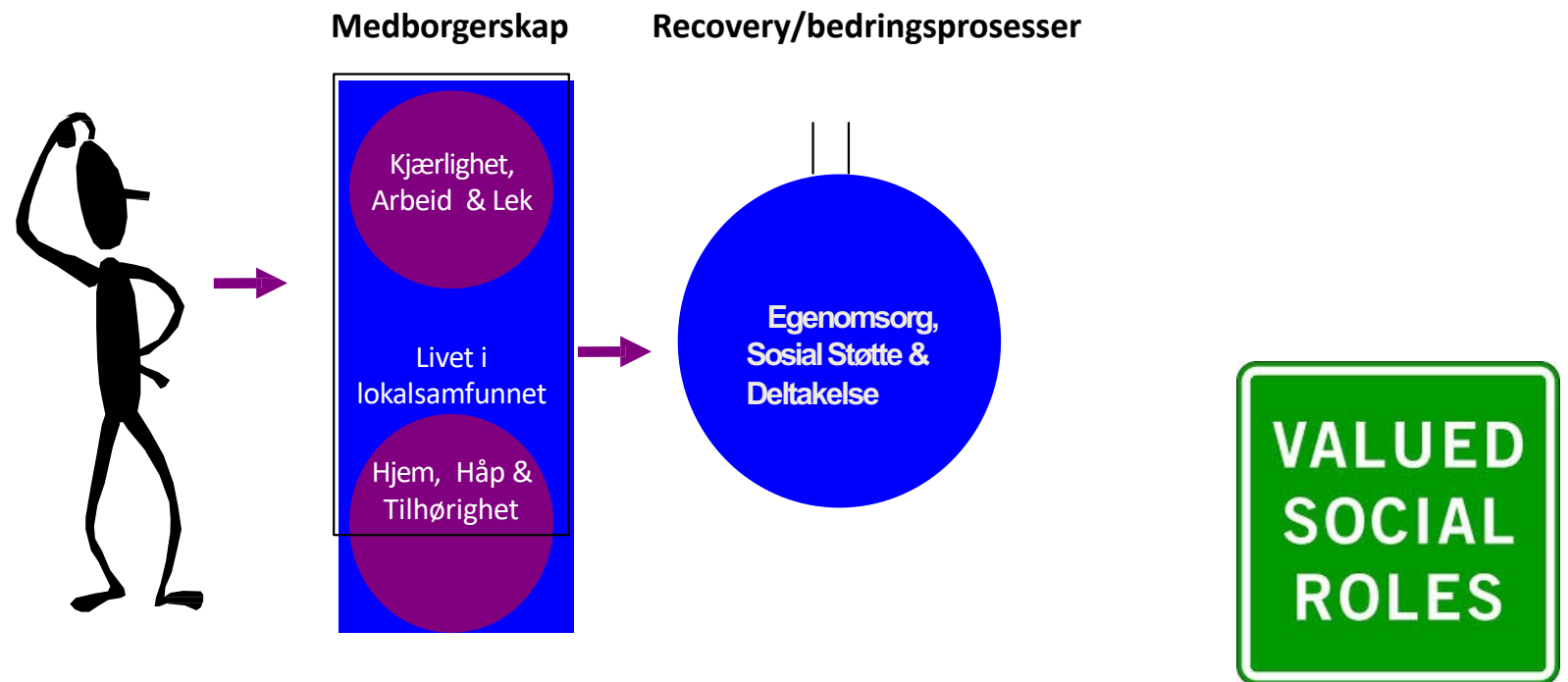
Brukerperspektiv

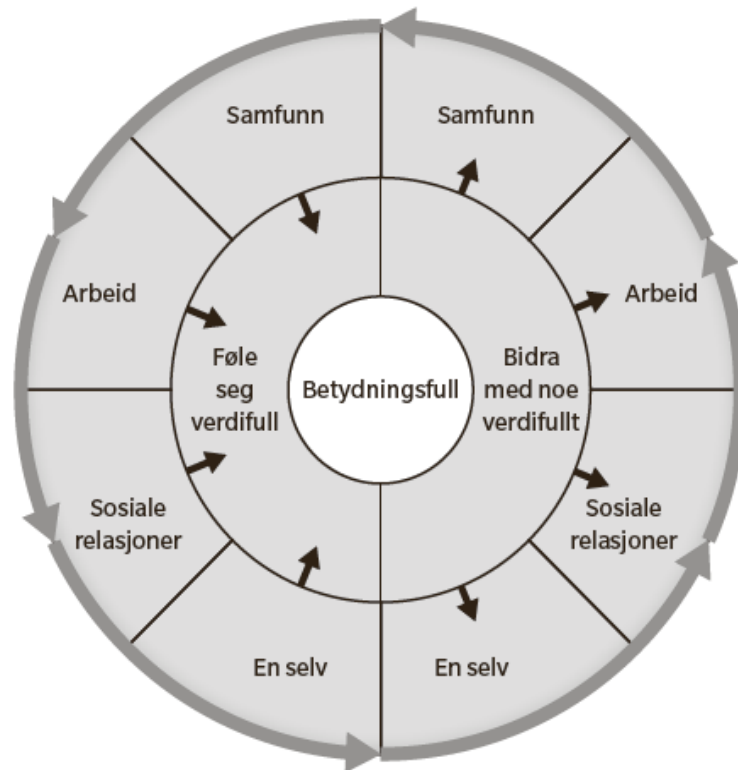
(Davidson, 2017)

Medborger- og samfunnsperspektiv

(Davidson, 2017)

Figur 1.2 Figuren «the mattering wheel» illustrerer to erfaringer som henger sammen og komplementerer hverandre: Å erfare at en har verdi gjennom anerkjennelse fra samfunn, arbeidsliv, sosiale nettverk og oss selv. På den andre siden må man erfare at man kan bidra med noe verdifullt i de samme dimensjonene (originalfigur: Prilleltensky, 2020, oversatt til norsk i Krokstad, 2021).

[Krokstad, 2021;](#) [Ness & Heimburg, 2021](#)

Nordisk forskningsent

Mattering

To feel value and add value

Prilleltensky, 2020

BRAINWORKS

Mattering (betydningsfull) (to feel valued, and to add value)

<https://www.professorisaac.com/media>

– *Hva har det betydd for deg at du fikk en ny sjanse?*

– Det betyr at en føler en er verdt noe, og at en får gjort noe som betyr noe for andre folk.

Foto: Morten Karlsen/NRK

<https://www.nrk.no/trondelag/emil-forseth-fikk-ny-sjanse-etter-problemer-med-rus--ei-facebook-melding-endret-livet-1.15343387>

- For å oppleve livskvalitet (fysisk, relasjonelt, psykisk), personlig og i fellesskapet – så trenger vi å føle oss at vi betyr noe, og at vi kan bidra til at andre kan bety noe
 - Prillelensky, 2020

Ikke fix meg eller døm meg (sparringspartner)

(Ness et al., 2017)

«Jeg vil ikke bli fiksa. Det er ikke nyttig å bli møtt av en «besserwisser» som skal fortelle meg hvordan jeg skal leve livet mitt. Jeg vet jeg har problemer. Fagpersonene trenger ikke å fortelle meg det. Det er veldig ydmykende. Men dersom de er litt ydmyke og ikke dømmer meg når de møter meg så skapes det respekt».

- jente 17 år

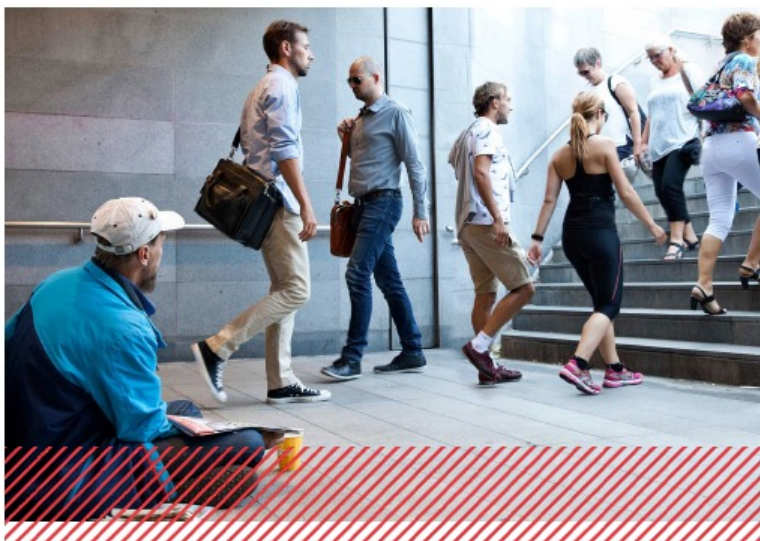
«Det aller viktigste er at noen lytter til meg med respekt, og virkelig lytter og hjelper meg med deg jeg forteller om.»

- Gutt 16 år

Rapport

Inklusion og deltagelse af sårbare
borgergrupper i samskabende arenaer

Evaluering af tre partnerskaber mellem civilsamfund og kommuner

Helle Hygum Espersen, Linda Lundgaard Andersen, Anne Petersen og Leif Olsen

Fra mottaker til deltager

Analysen viser, at samskabende arenaer kan bidrage til, at **sårbare borgere kan udvikle sig fra marginaliseret til ligeværdig deltager, når de har mulighed for at skifte fra en socialt sårbar position til en position som ligeværdig myndig deltager i forskellige relationer**. Det vil sige at kunne være sårbar i én relation og være ressourcestærk i en anden, at modtage støtte i én relation og være aktiv medskaber i en anden. I det netop fleksibiliteten i forhandlingen af roller i relationerne mellem forskellige borgergrupper, ressourcestærke, sårbare, frivillige og lønnede medarbejdere er afgørende, er det nødvendigt at arbejde med en ny ligeværdig rolle- og magtfordeling, der stiller nye krav til samtlige aktører (pp. 9-10).

Vignetter

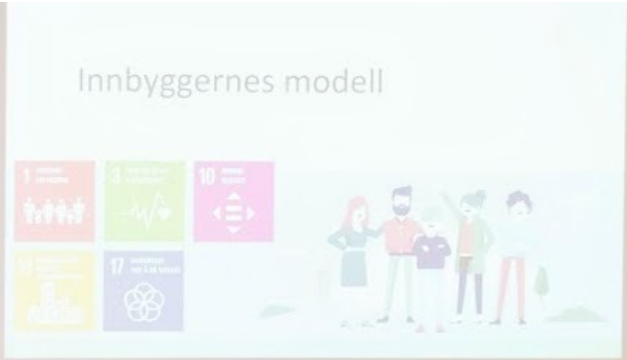
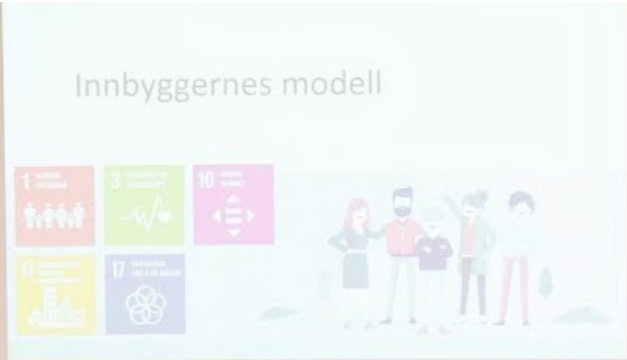
- <https://vimeo.com/62705552>
 - 05:55-06:47 (Larry Davidson)
 - 24:30-25:53 (Patricia Deegan and Larry Davidson)

Lovende praksiser

- Innbyggernes modell (s. 97)
- Eg er naboen din (s. 99)
- Brukerrådet i Oslo Fengsel (s. 126)
- Tenk ut refleksjonsgrupper (s. 127)
- Gatefotball (s. 129)
- Soslokal (s. 171-172)
- Benken
- Fyll dagene
- Fontenehus
- Jæren recovery college – Bergen recovery
- Huset – Bergen
- Hvordan ansatte er brobyggere inn i samfunnet
- + + +

[\(UCL IHE & WellFare NTNU, 2023\)](#)

TRONDHEIM KOMMUNE

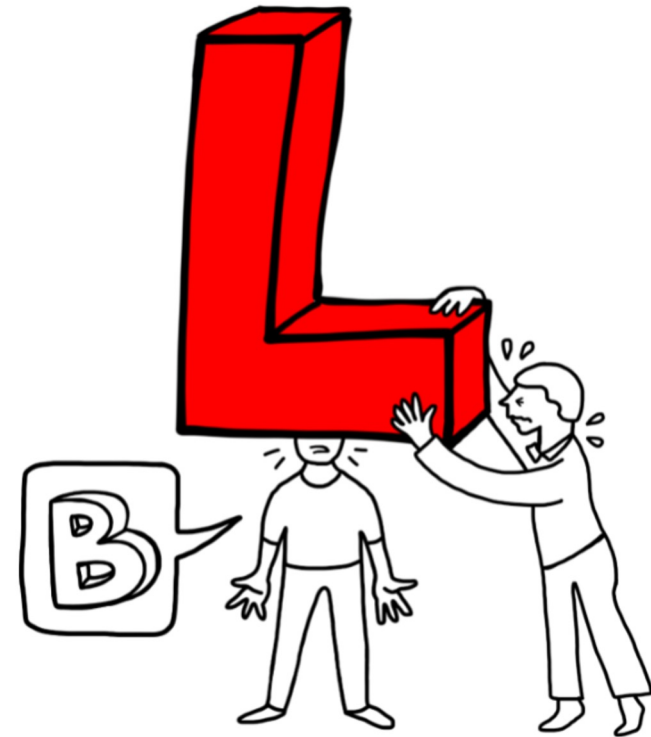
0 - 24
SAMARBEIDET

Innbyggernes modell

Vi må vite hva som er
behovet før vi kan
vite hva som er riktig
løsning

Chater, N. & Loewenstein, G. (in
press). The i-frame and the s-frame:
How focusing on individual-level
solutions has led behavioral public
policy
astray. Behavioral and Brain
Sciences. DOI:
[https://doi.org/10.1017/S0140525X2200
2023](https://doi.org/10.1017/S0140525X22002023)

“Den støtten vi har fått gjennom dette prosjektet, har vært med på å forandre livet vårt...”

Småbarnsmora fikk møte Nav i barnehagen: - Det ble redningen

I barnehagen visste de nærmeste hvordan det sto til med mor og barn, fordi hun var åpen og fortalte. Dermed fikk hun konkret og effektiv hjelp.

Bygge tillit utenfor kontorets fire vegger

Oppveksten min er unik og ekstrem, men resultatet av den med rus og kriminalitet er dessverre ikke unik. Men nå har jeg fått mulighet til å bruke livserfaringen min til noe vettugt

- Kim Søderlund.

0 - 24
SAMARBEIDET

Foto: Knut Okkenhaug, Nidaros

eg e naboen din

eg e naboen din

'*eg e naboen din*' er et portrettprosjekt i Sandnes Kommune. Utgangspunktet for prosjektet er at mange innbyggere som kommer fra andre land og kulturer kan kjenne at det er vanskelig å bli kjent med de som kommer herfra. Flere opplever at vi ikke er så nære naboene våre i Norge, og de savner fellesskapene som de er vant med fra sin kultur.

Prosjektgruppen ønsker å invitere innbyggere uavhengig av kulturell bakgrunn, også de som har vokst opp i Norge, til å delta. Vi inviterer de som ønsker fellesskap med sine naboer og et varmere og mer inkluderende lokalmiljø. Vi tar portrettbilder og samler nabohistorier. Prosjektet eies av innbyggerne selv fra begynnelse til slutt, og portrettene vil bli montert på vegger i det offentlige rom i Sandnes.

Vi tror at det å bli nærmere koblet til naboer øker både livskvalitet og helse, og ser på dette som noe av det viktigste for å få gode liv. Det er ikke bare godt for de som kommer nye til vårt land, det er godt for alle å bo i nabolag hvor folk bryr seg om hverandre.

Brukerrådet i Oslo Fengsel

Hjem Fengselsoppholdet Når du skal på besøk Pappa i fengsel? Nyheter Kontakt NETTBUTIKK

Brukerrådet gir innsatte en stemme til å påvirke soningsbetingelser, helsetjenester og veien ut av fengselet

<https://www.oslofengsel.no/soner/>

Tenk ut refleksjonsgrupper i
kriminalomsorgen
“det beste man kan gi de som har blitt
fratatt fellesskap – er fellesskap”

Rapporten kan lastes ned [her](#)

<https://www.facebook.com/people/Tenk-UT/100064390344054/>

Gatelagsfotball gir gode resultater

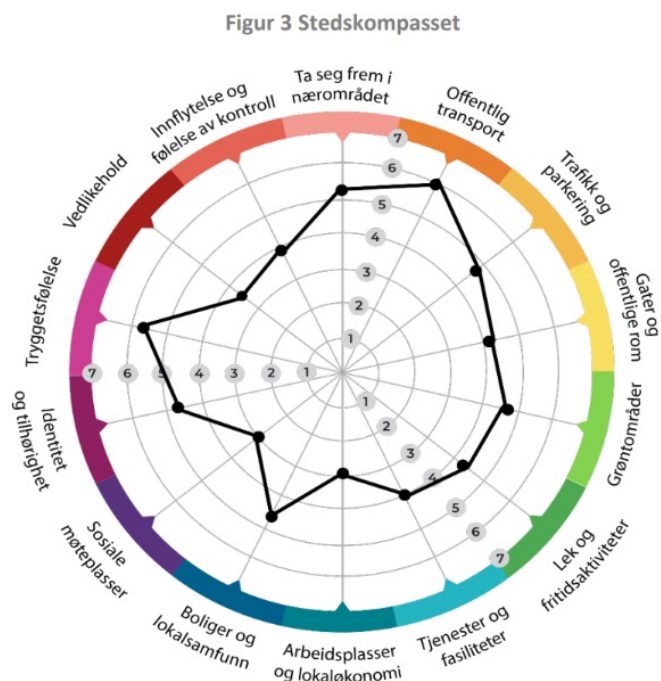
GIR RESULTATER: Spillerne på gatelagene opplever former for fellesskap og tilhørighet som andre ettervernstiltak ikke kan gi. (FOTO: Marie Charlotte Lund / Fotballstiftelsen)

Å kombinere fotball med ettervern for personer som opplever rusproblemer er et sosialt nybrottsarbeid som fungerer.

Gatelagsfotball

Gatelagsfotball er Norsk Toppfotballs lavterskeltilbud for alle som har eller har hatt langvarige rusutfordringer. I dag har 20 klubber eget gatelag. Lagene gir et tilbud om fotballtrening og kamper i egen liga og cuper. Klubbene samhandler med kommuner, NAV og andre offentlige tjenester. Lagene er organisert gjennom [Fotballstiftelsen](#).

SOSLOKAL- Sosial bærekraft som ny drivkraft i lokalsamfunnsutviklingen

Kristiansand, Fredrikstad og Stavanger eksperimenterer med nye former for innbyggerinvolvering og demokratisk deltakelse med særlig fokus på å invitere innbyggere som ellers ikke deltar

<https://www.sunnkommuner.no/kunnskapslaboratoriet/sosialt-baerekraftige-lokalsamfunn>

«Jeg er en benk som hjelper menneskene til samvær»

Benken

@Skolegata18 · Community

Send Message

Home Events Reviews About More ▾

Liked

About

See All

Jeg er en benk som hjelper menneskene til samvær.
Skolegata 18, 7018 Trondheim

Create Post

Photo/Video

Check in

Tag Friends

<https://www.facebook.com/Skolegata18>

Nordisk forskningscenter for livskvalitet og sosial bærekraft

WellFare

NTNU

FYLL DAGENE

OSLO TRONDHEIM BERGEN STAVANGER

BERGEN

<http://ettervern.bergen.no/>

fylldagenebergen@gmail.com

Facebook

SnapChat: fylldagenebgo

<https://www.fylldagene.no/bergen>

Fagområder ▾

Statistikk og analyse ▾

Regioner ▾

Kommunespeilet

Kalender

Om KS ▾

KS mener | Prosjekter og verktøy | Hovedtariffavtalen | Informasjon om koronasituasjonen | Norge i tall

Hjem | Kommunespeilet | Helse, sosial og omsorg | Å fylle dagene gir livet mening

Å fylle dagene gir livet mening

Et tilfeldig møte på et treningssenter bidro til at Pål Berger forble rusfri etter over ti år som rusavhengig. I år jobber han med "Fyll dagene", der fire kommuner og KS, samarbeider om en digital aktivitetsuke med fokus på tilbud innen rus og psykiatri.

Pål Berger er en av ildsjelene bak "Fyll dagene". Han har jobbet med recovery.

Publisert: 21. januar 2019. Endret: 04. februar 2019

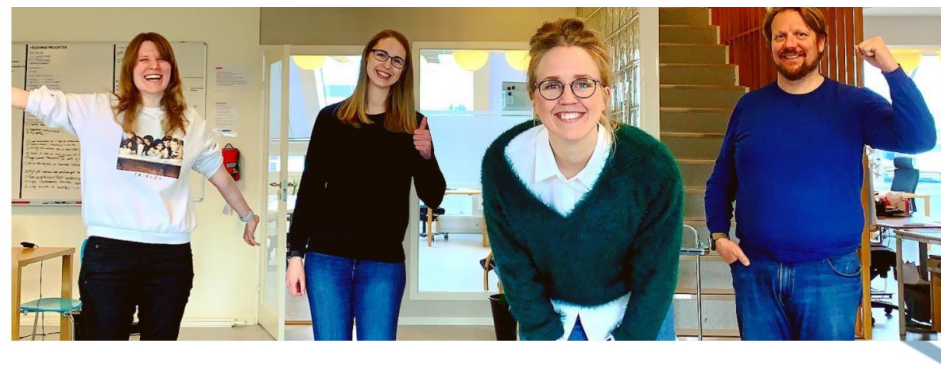
SKAL FYLLES MED AKTIVITET: De foreløpig tomme lokalene til Fontehuset i Trondheim, som åpnet etter nyttår, skal innredes sammen med medlemmene. F.v. Kristine Skårberg Aarnes, Kristina Sand og leder Berit Doseth. FOTO: Roald Lund Fleiner/napha.no

Fontenehus åpnet i Trondheim

-Her utformer medlemmer og ansatte i fellesskap hele tilbudet. Medlemmene bestemmer selv hvor mye de ønsker å delta og hva de vil bidra med, sier daglig leder Berit Doseth.

Roald Lund Fleiner
Kommunikasjonsrådgiver

Bedre psykisk helse med Fontenehus

Et av landets største lavterskeltilbud innen psykiatri.

Vi tilbyr arbeidsfellesskap for mennesker som har, eller har hatt psykiske helseproblemer. Du trenger ingen henvisning for å bli medlem.

Medlemmer og ansatte jobber som likeverdige kollegaer på de snart 20 fontenehusene som finnes rundt i landet.

Alle er velkommen alltid

Erfaringskonsulenter

Mestringsteamet – Trondheim
- <https://recoverybloggen.com/>

Blåkors – steg for steg

Jæren Recovery College

Bergen Recovery College

Fagfolk som brobyggere

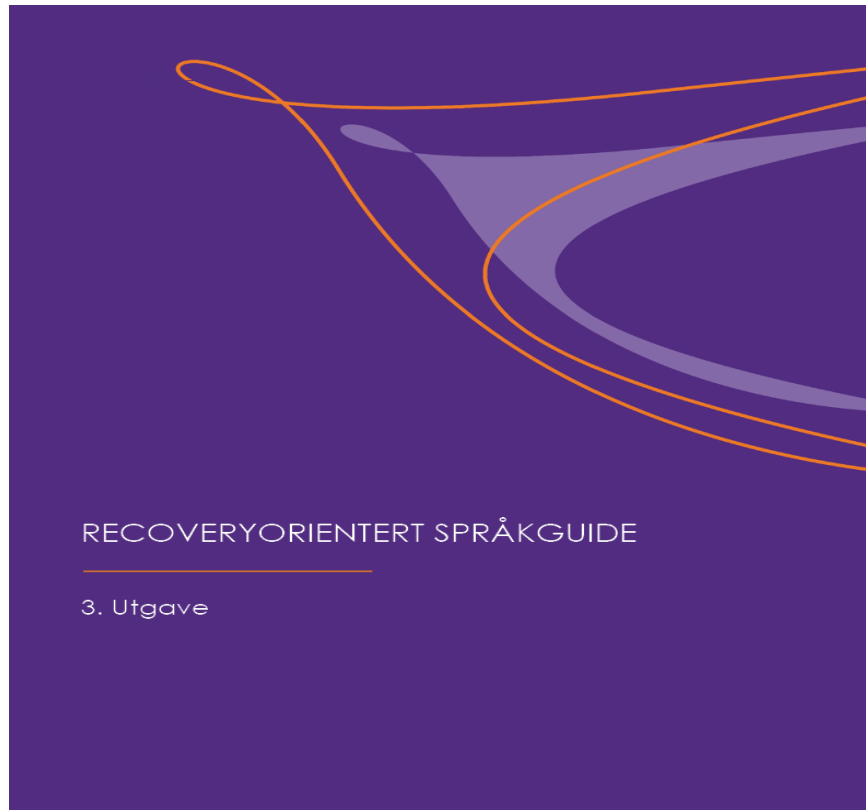
Åpnet landets første brukerstyrte aktivitetshus for rusavhengige

Det var strålende sol, stinn brakke og stor begeistring da "Huset" ble offisielt åpnet i Bergen sentrum torsdag ettermiddag.

– I dag er jeg spent, litt nervøs og veldig glad. Å få et eget brukerstyrt aktivitetshus for rusavhengige har vært etterlengtet, og jeg hadde vel egentlig aldri trodd det skulle skje, sier Preben Nielsen, daglig leder for møtestedet som foreløpig har fått navnet "Huset".

Mind your language

RECOVERYORIENTERT SPRÅKGUIDE

3. Utgave

April 2022

<https://www.ntnu.no/ipl/nordisk-forskningssenter-for-livskvalitet-og-sosial-baerekraft>

Århus kommune

Kommunen gentænker ...

service fællesskab
borgerinddragelse kommuneinddragelse
fortrop bagtrop
lovlige bygninger liv mellem bygninger
system menneske
gøre for sammen med
pårørende familie og venner
ekspert sparringspartner
bibliotek medborgercenter
hjælp selvhjælp
frivillig medborger
afgørelse dialog
faglighed attitude
permanent midlertidig
kunde partner
svar spørgsmål
standarder drømme
taler om taler med

<https://nyeveje.aarhus.dk/nye-veje/kommune-forfra/>

THE ILLUSTRATED GUIDE TO
PARTICIPATORY CITY

TEXT BY TESSY BRITTON
ILLUSTRATIONS BY AMBER ANDERSON

- Hvorfor deltakelse ikke skjer?
- Hvordan kan deltakelse skje?

NOT ENOUGH OPPORTUNITIES

There aren't enough opportunities to take part.

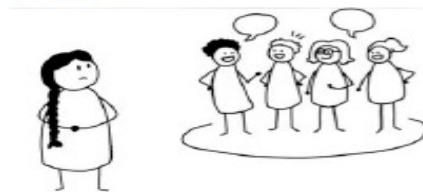
There aren't enough types of activities that fit people's skills and ideas.

OPPORTUNITIES DON'T FIT

Activities and projects don't fit with people's lives, their commitments, studying, working and caring for families.

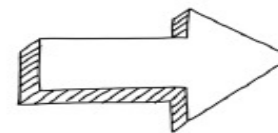
Opportunities that exist require too much time, too much commitment, often too specialist.

OPPORTUNITIES FEEL EXCLUSIVE

Activities often feel exclusive or too confrontational.

Opportunities often appear to be more suited to very confident or educated people ... or for people that already know each other well.

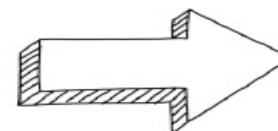

MAKE MORE OPPORTUNITIES

More opportunities.

More variety.

Closer to home.

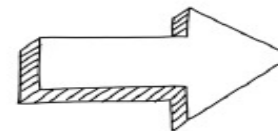

MAKE OPPORTUNITIES FIT BETTER

Less time and commitment.

More flexible.

More practical and social.

MAKE OPPORTUNITIES INCLUSIVE

Design projects to be more open in structural, cultural and logistical ways, with everyone on an equal footing.

Make it possible to start small and simple so that there are more opportunities to grow confidence one step at a time.

Å ha et liv

«Jeg vil ikke ha det du har å tilby.....Jeg vil ha det samme som du har»

«jeg vil ha et liv, ikke en tjeneste»

- Patricia Deegan

Menneskerettigheter, verdighet og deltakelse

«For hvor begynner vel universelle menneskerettigheter? På små steder, nær der vi bor – så nært og så smått at de ikke kan sees på noe verdenskart. Små steder som likevel framtrer som hele verden for det enkelte mennesket. Det er det nabolaget han lever i, skolen han går på, fabrikk, gården eller kontoret der han arbeider. På slike steder søker alle menn, kvinner og barn en lik rettferdighet, like muligheter, og lik verdighet uten diskriminering. Med mindre disse rettighetene får betydning i våre nære omgivelser, blir de betydningsløse overalt. Uten at medborgere arbeider sammen for å ivareta dem der de lever og bor, så kan vi se forgjeves etter fremgang i vår større verden»

Eleanor Roosevelt
FN 1958